

Національна бібліотека України для дітей

Майстер іскрометного сміху

Інформаційний бібліографічний список
для організаторів дитячого читання
до 90-річчя від дня народження
українського поета
Грицька Пилиповича Бойка

Київ 2013

Майстер іскрометного сміху

У 2013 році відзначається 90 річний ювілей від дня народження Грицька Пилиповича Бойка — відомого дитячого українського письменника, поета-гумориста, перекладача, пісняра.

Григорій Бойко народився 5 вересня 1923 року в селі Оленівка Волноваського району Донецької області у сім'ї службовця. У родині любили й шанували красне слово — успадкували цю любов від дідів-прадідів, які вміли складати пісні. Батько теж римував. У Пилипа Мусійовича навіть збірка віршів українською мовою вийшла у Москві, за яку він отримав незвичайну винагороду — 2 тисячі книжок української і світової класики. Завдяки цьому була в батьківській хаті справжнісінька читальня, якою користувалися й односельці. Мама теж любила читати, мріяла про вчителювання, та обставини не дозволили. Тож нічого дивного не було в тому, що Грицько почав писати вірші ще школярем. Тоді ж з'явилися перші публікації в районній газеті. І хлопець пишався першими заробленими грошима — міг принести додому кілограм-два пшона або якийсь інший гостинець.

Після закінчення семирічки Григорій Бойко навчався в Оленівській школі (тепер м. Докучаєвськ). Відстань до неї була чимала, тому доводилося хлопцеві щодня вставати о четвертій годині, кілька кілометрів йти пішки до станції, а вже звідти їхати робочим поїздом. Повертався додому пізнім вечором, тож уроки виконував в електропотягу. Вчився гарно, попереду стелилися життєві обрії, серед них — і його щаслива дорога, яку мріяв обрати.

Але почалася війна. Влітку 1941 року Григорій Бойко, як і його ровесники, одразу після випускного пішов добровольцем на фронт. Брав участь у великих битвах під Сталінградом, на Курській дузі, у Польщі та Німеччині. Був тяжко контужений. Удостоєний бойових урядових нагород.

Після демобілізації з 1945 по 1949 роки навчався на літературному факультеті Донецького педагогічного інституту (нині Донецький національний університет), закінчив його з відзнакою. Навчання в університеті та перші роки після його закінчення поєднував із роботою літературного консультанта в Донецькій філії Спілки письменників України та в обласній

газеті «Радянська Донеччина». Початком своєї літературної діяльності Г. Бойко вважав 1950 рік, коли вийшла перша книга його віршів «Моя Донеччина». Збірка призначалася дорослому читачеві і містила поезії про радість жити й працювати, любити людей і рідну землю, почуватися щасливим у коханні. У дитячу літературу письменник увійшов у 1951 році книгою віршів «Будем шахтарями», яку відзначили заохочувальною премією на Всесоюзному конкурсі кращих творів для дітей у Москві. Цього ж року Грицька Бойка прийняли до Спілки письменників. І відтоді він не зраджував своїх найменших читачів — віддавав їм тепло свого серця, непересічний талант, безперервну творчість. Це понад трьох десятків років натхненної і самовідданої праці, а також виступи в дитячих садках, школах, бібліотеках у різних куточках України. У літературі для дітей не знайдеться, напевне жанру, в якому би не працював Грицько Бойко: поеми, вірші, скоромовки, лічилки, загадки, віршовані казки, п'єси-казки, тобто все, що подобається чарівним жителям країни Дитинства. Його твори не тільки бавлять малечу, а й несуть

цікаві відомості про життя, природу, допомагають пізнавати довкілля. Грицька Бойка справедливо можна назвати неперевершеним майстром сміху. Він, як ніхто інший, вмів не просто розважати молодших читачів, а й з теплим, добрим гумором дотепно й незлобливо показати найрізноманітніші вади дитячого характеру. Його творчість й нині вивчається в школах, входить до читанок, хрестоматій, букварів, літературних календарів, численних збірників і відома не тільки в нашій країні, а й у Росії, Вірменії, Польщі, Угорщині, Канаді, Китаї тощо. Ще за життя письменника вийшло понад п'ятдесят книжок, наклад яких сягав 20 мільйонів примірників. Це смішинки про малят і звірят, шкільні й спортивні веселинки, повчально-пізнавальні п'єси, скоромовки-спотиканки, дотепні вірші, загадки адресовані тим, хто прагне знати більше про світ, цінує гостре, влучне слово, любить та розуміє гумор, уміє покепкувати не тільки з когось, а й із себе самого. Користуються популярністю і сьогодні такі твори автора як «Вереда», «Веселинки», «Слово честі», «Акула і свистун», «Гава-роззява», «Футболільник», «Ворона-каркарона», «Качечка-

прачечка», «Космічна подорож», «Про Андрійка і Терпця» та ін. Але особливо полюбилися малечі «Билиці дяді Гриця», «Як Андрійко став умійком», «Смішинки», «Хлопчик Ох», «Ніс у сметані», «Шпаргалка-виручалка».

Чимало творчих сил віддавав письменник перекладацькій діяльності. Для українських дітей він чудово переклав твори таких дитячих митців як Агнії Барто, Корнія Чуковського, Самуїла Маршака, Сергія Михалкова, які дістали високу оцінку майстра перекладу Максима Рильського. Він відзначав талановитість перекладача, був редактором видання творів С. Маршака українською мовою в перекладі Г. Бойка. Про майстерність перекладу говорить і той факт, що вистава «Кицин дім» і нині іде в Київському театрі юного глядача на Липках та в Житомирському обласному театрі ляльок.

Відомий в Україні Грицько Бойко і як поет-пісняр. Майже чотириста віршів Грицька Бойка стали піснями. На музику їх поклали А. Філіпенко, С. Сабадаш, К. М'ясков, М. Вериківський, Г. Жуковський, П. Майборода, Л. Дремлюга, В. Таловиря, Т. Шутенко, Ю. Рожавська та інші відомі українські

композитори. Збірник дитячих пісень на слова Г. Бойка «Соловейко» побачив світ у 1974 році у видавництві «Музична Україна».

Важливу ниву літератури для дітей поет обробляв достойно. Він завжди був повен нових творчих задумів. Шкода, що здійснити встиг далеко не всі. Із життя пішов передчасно: помер дитячий гуморист — 25 вересня 1978 року. Але залишився його іскрометний сміх, який живе у творах, що видаються і після смерті автора. Грицько Бойко прожив усього 55 років. Але яких! Душі, любові вистачило на все і на всіх, а от фізичних сил на довший життєвий шлях забракло. Він працював для дітей, віддаючи усю енергію, усе серце. І діти це відчували та й відчують досі. Як нікого іншого, Грицька Бойка любила малеча, тягнулася до нього, неохоче відпускала від себе під час творчих зустрічей. І ця Любов пережила його, залишилася у віках та житиме у його творчості вічно, бо Грицько Бойко — творець Веселих книг.

Матеріали поданого бібліографічного списку, що розкриває творчу спадщину дитячого письменника, допоможуть вчителям, організаторам дозвілля, бібліотекарям у підготовці масових заходів, тематичних уроків. До списку увійшла література з фонду НБУ для дітей.

Про життя та творчість Г.П. Бойка

Більчук М. Грицько Бойко : (1923-1978) / М. Більчук // Українські та зарубіжні письменники : розповіді про життя і творчість / М. Більчук. — Т., 2007. — С. 13.

Стисла біографічна довідка.

Бойко, І. Смішні уроки доброти / І. Бойко // Отакий у мене ніс! / Г. Бойко — К., 2010. — С. 3—14.

Спогади про життя, письменницький талант, про широкий, живий, багатобарвний та усміхнений світ поезій Г. Бойко.

Задое́нко О. Григорій Бойко (1923-1978) / О. Задое́нко // Донечинна літературна / О. Задое́нко. — Донецьк, 2008. — С. 27-34.

Матеріали до уроку присвяченого вивченню життя та творчості письменника учнями 5-го класу.

Кіліченко Л. Як веселка багатобарвна / Л. Кіліченко // Українська дитяча література / Л. Кіліченко. — К., 1988. — С. 238-262.

Літературознавчий огляд літератури для дітей 60-80-х років ХХ ст., в тому числі про творчість Г. Бойка (С. 240-241).

Коломієць Т. Слово дзвінке й дотепне : до 60-річчя від дня народж. Г. П. Бойка / Т. Коломієць // Література. Діти. Час : 1983. — Вип. 8. — К., 1983. — С. 195-198.

Характеристика творчого доробку поета.

Костюченко В. Грицько Бойко В. Костюченко // Літературними стежками: нарис історії укр. л-ри для дітей ХХ ст. / В. Костюченко. — К., 2009. — С. 209-215.

Критичний аналіз творчості поета-гумориста.

Мовчун А. Грицько Бойко : (1923-1978) / А. Мовчун // Шкільний театр / А. Мовчун — К., 2007. — С. 157—163.

Загальна характеристика життя та творчості письменника, розповідь сина Вадима Бойко про сімейні літературні традиції та спогади поетеси Тамари Коломієць про зустріч поета з дітьми під час тижня дитячої книги.

«Слово дзвінке й дотепне» : (метод.-бібліогр. матеріали до 80-річчя від дня народж. Г. Бойка) / Донецька обл. б-ка для дітей ; підгот. Л. Бодня. — Донецьк, 2003. — 12 с.

Подано коротку біографічну довідку та огляд творчості письменника, розробки окремих масових заходів, списки основних видань поета та літературу про нього.

Чарівники сміху : метод. поради бібліотекареві по популяризації творів письменників-гумористів / Запорізька обл. б-ка для дітей «Юний читач» ; підгот. Р. Кирпа. — Запоріжжя, 2007. — 11 с.

Методичні поради по організації книжкової виставки та проведенню літературно-гумористичної години, присвяченої українським письменникам-гумористам, в тому числі Г. Бойку.

Школа Н. Світла поезія Грицька Бойка / Н. Школа // Початкова освіта. — 2003. — № 34. — С. 4.

Коротка біографічна довідка та добірка віршів.

Розробки уроків та сценаріїв масових заходів

Верхогляд Л. Твори Грицька Бойка : [розробка уроку позакласного читання для учнів початкових класів] / Л. Верхогляд // Все для вчителя. — 2011. — № 16-17. — С. 68-69.

Заворотнюк В. Грицько Бойко — майстер веселого цеху : [конспект уроку для учнів початкових класів] / В. Заворотнюк

// Розкажіть онуку. — 2012. — № 1-2. — С. 31.

Карабут Н. Сміх та жарти дарує Грицько Бойко : [конспект уроку для учнів початкових класів] / Н. Карабут // Розкажіть онуку. — 2012. — № 13-14. — С. 14.

Корнійчук І. Справжнє свято з Грицьком Бойком : [розробка уроку для початкових класів] / І. Корнійчук // Розкажіть онуку. — 2012. — № 5-6. — С. 32-33.

Малюх Т. Грицько Бойко «Билиці діда Гриця» : [розробка уроку для учнів початкових класів] / Т. Малюх // Розкажіть онуку. — 2011. — № 13-14. — С. 20-22.

Рига Р. Чарівники сміху : усний журнал / В. Рига // Шкільний світ. — 2007. — № 10. — С. 4-8.

Сценарій усного журналу про українських письменників-сатириків І. Бойка, Є. Бандуренка, А. Гарматюка, П. Глазового, С. Олійника.

Сайти в мережі Інтернет

Бойко Григорій Пилипович [Електронний ресурс] : [життя та творчість] // Вікіпедія : вільна енциклопедія : [веб-сайт]. — Електрон. дані. — Режим доступу:

http://uk.wikipedia.org/wiki/Бойко_Григорій_Пилипович. — Назва з екрана.

Бойко Григорій Пилипович [Електронний ресурс] : [із розділу «Золота колекція дитячої літератури» : рек. покажч. «Природа і людина» : біографічна довідка, основні твори, книги та статті про письменника, ілюстратори, портрети] // Національна бібліотека України для дітей : [веб-сайт]. — Електрон. дані. — Режим доступу:

<http://chl.kiev.ua/default.aspx?id=1699>. — Назва з екрана.

Грицько Бойко [Електронний ресурс] : [із розділу «Література» : стисла біографічна довідка та добірка творів письменника] // Український Центр : [веб-сайт]. — Електрон. дані. — Режим доступу:

<http://ukrcenter.com/Література/38932/Грицько-Бойко>. — Назва з екрана.

Драматургія і поезія для дітей: Грицько Бойко, Вадим Бойко, Богдана Бойко [Електронний ресурс] : [життя та творчість письменника] // Bouko.io.ua —

драматургія і поезія для дітей: [веб-сайт присвячений творчому доробку сім'ї Бойків]. — Електрон. дані. — Режим доступу: <http://bouko.io.ua/s18413> . — Назва з екрана

Основні твори Г. Бойка

Бойко, Г. Берізка : поезії / Г. Бойко ; худож. К. Кохан, В. Григор'єв, В. Євдокименко. — К. : Молодь, 1954. — 111 с. : ілюстр.

Бойко, Г. Билиці діда Гриця : веселинки, скоромовки-спотиканки, загадки / Г. Бойко ; худож. В. Ширяєв; упоряд. І. Бойко; передм. В. Бойка. — К. : Веселка, 2004. — 119 с. : ілюстр.

Бойко, Г. Веселинки, вірші, скоромовки / Г. Бойко ; упоряд. Е. Бойко, передм. Т. Коломієць, худож. А. Василенко. — К. : Веселка, 1995. — 240 с. : ілюстр.

Бойко, Г. Вибрані твори. В 2-х т. Т. 1 : вірші, веселики, скоромовки, загадки / Г. Бойко ; мал. В. Ширяєва ; упоряд. Е. Бойко. — К. : Веселка, 1983. — 263 с. : ілюстр.

Бойко, Г. Вибрані твори. В 2-х т. Т. 2 : вірші, поеми, п'єси / Г. Бойко ; мал. В. Ширяєва ; упоряд. Е. Бойко. — К. : Веселка, 1983. — 263 с. : ілюстр.

Бойко, Г. Диво, диво, дивина : вірші / Г. Бойко ; мал. Ю Северин. — К. : Веселка, 1970. — 32 с. : ілюстр.

Бойко, Г. Надійна зміна : вірші, веселинки, скоромовки / Г. Бойко ; мал. В. Горбачова. — К. : Веселка, 1975. — 40 с. : ілюстр.

Бойко, Г. Ніс у сметані / Г. Бойко ; мал. В. Легкобита, О. Ткаченко. — К. : Веселка, 1967. — 183 с. : ілюстр.

Бойко, Г. Отакий у мене ніс! : веселинки, скоромовки, загадки, казки / Г. Бойко ; упоряд. та передм. І. Бойко ; ілюстр. О. Богомаз. — К. : Нац. кн. проект, 2010. — 207 с. : ілюстр.

Бойко, Г. Про Степана і сметану : вірші та жарти / Г. Бойко. — К. : Дитвидав, 1963. — 31 с. : ілюстр.

Бойко, Г. Ростіть дубочки : вірші, жарти, скоромовки / Г. Бойко ; мал. Ю. Северина. — К. : Дитвидав, 1960. — 108 с. : ілюстр.

Бойко, Г. Славків гість : поеми / Г. Бойко ; мал. Р. Сахалтуєва. — К. : Веселка, 1979. — 102 с. : ілюстр.

Бойко Г. Швидко казка мовиться...: Вірші, смішинки, скоромовки, загадки, п'єси-казки / Г. Бойко ; Мал. Р. Сахалтуєва. — К. : Веселка, 1978.- 65 с.: ілюстр.

Вибірковий список книг, перекладених Г. Бойком

Александрович, А. Наш день / А. Александрович ; пер. Г. Бойка ; худож. М. Кузовкін. — К. : Дитвидав, 1961. — 28 с. : ілюстр.

Барто, А. Дідусева внучка : сатир. вірші / А. Барто ; пер. з рос. Г. Бойка ; худож. Н. Макарова. — К. : Молодь, 1955. — 32 с. : ілюстр.

Барто, А. Іграшки : вірші / А. Барто ; пер. Н. Забіли, Г. Бойка ; худож. О. Зельдес. — К. : Молодь: Гроно, 1995. — 15 с. : ілюстр.

Барто, А. Ліхтарик : вірші для дошк. віку / А. Барто ; пер. Н. Забіли, Г. Бойка, В. Ткаченка ; мал. А. Дев'яніна. — К. : Молодь, 1954. — 39 с. : ілюстр.

Кончаловська, Н. Нотна абетка / Н. Кончаловська ; худож. А. Гілевич ; пер. з рос. Г. Бойка. — Вид. 2-ге, перероб. — К. : Муз. Україна, 1975. — 96 с. : ілюстр.

Маршак, С. Де тут Петрик, де Серьожа? : вірші / С. Маршак ; пер. з рос. Г. Бойка ; мал. Н. Кібальчич. — К. : Молодь, 1955. — 32 с. : ілюстр.

Маршак, С. Казка про розумне мишенятко : кн.-іграшка з висічкою / С. Маршак ; пер. з рос. Г. Бойка ; мал.

М. Бондаренка. — К. : Школа, 2001. — 11 с. : ілюстр.

Маршак, С. Кицин дім : казка-п'єса : (у скор.) / С. Маршак ; пер. укр. Г. Бойка ; худож. Т. Сазонова [та ін.]. — К. : Нац. кн. проект, 2010. — 47 с. : ілюстр.

Маршак, С. От так неуважний / С. Маршак ; пер. з рос. Г. Бойка ; мал. В. Гливенка. — К. : Дитвидав УРСР, 1963. — 13 с. : ілюстр.

Маршак, С. П'єси-казки / С. Маршак ; пер. з рос. Г. Бойка ; худож. О. Павловська. — К. : Веселка, 1966. — 72 с. : ілюстр.

Маршак, С. Пожежа / С. Маршак ; пер. з рос. Г. Бойка ; мал. В. Лосіна. — К. : Дитвидав, 1963. — 15 с. : ілюстр.

Михалков, С. Лічилочка : вірші: кн.-іграшка з висічкою / С. Михалков ; худож. І. Глазов ; пер. з рос. Г. Бойко. — К. : Школа, 1999. — 8 с. : ілюстр.

Михалков, С. Хома : вірші / С. Михалков ; пер. з рос. Г. Бойко ; ілюстр. Г. Ясінський. — К. : Веселка, 1968. — 16 с. : ілюстр.

Мурадян, С. Клумба дружби : вірші / С. Мурадян ; пер. з вірм. Г. Бойка ; мал. І. Горбенка. — К. : Дитвидав, 1964. — 16 с. : ілюстр.

Сіхарулідзе, І. П'ять мандаринів / І. Сіхарулідзе ; пер. з груз. Г. Бойка ;

ілюстр. І. Чарська. — К. : Дитвидав, 1962.
— 23 с. : ілюстр.

Чеповецький, Ю. Палички-лічилочки / Ю. Чеповецький ; пер. з рос. Г. Бойко ; мал. Г. Тульчевської. — К. : Дитвидав, 1960. — 15 с. : ілюстр.

Чжан, Цзін-Сянь. Я не боюсь / Ц. Чжан ; пер. з кит. Г. Бойка та І. Чирка ; мал. Янь Ге-Фаня. — К. : Молодь, 1956. — 20 с. : ілюстр.

Чуковський, К. Телефон : казка / К. Чуковський ; пер. з рос. Г. Бойка ; мал. В. Слищенка. — К. : Молодь, 1955. — 16 с. : ілюстр.

Список підготувала працівник
відділу довідково-інформаційного
обслуговування НБУ для дітей

О.С. Касяненко

